พระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙

<u>สาระสำคัญ</u>

เหตุผลการประกาศ	โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรจัดการเรือนจำฝ่ายทหารเสียใหม่เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย
"ผู้ต้องขัง"	หมายความรวมตลอดถึง นักโทษ คนต้องขัง และคนฝาก (ก) "นักโทษ" หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด (ข) "คนต้องขัง" หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง (ค) "คนฝาก" หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ในเรือนจำของทหาร
หลักการทั่วไป	- เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใดไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายของศาลทหารหรือหมายขังของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ หรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (มาตรา ๖) - กรณีการย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำของทหารไปเรือนจำของฝ่ายพลเรือนหรือย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำของฝ่ายพลเรือนมาเรือนจำของฝ่ายทหารนั้น ให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐมนตรีในพระราชบัญญัตินี้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งบังคับบัญชาการราชทัณฑ์ - โดยผู้ต้องขังที่ถูกย้ายดังกล่าวแล้ว ให้มีฐานะอย่างเดียวกับผู้ต้องขังในเรือนจำที่เข้าไปอยู่ใหม่ (มาตรา ๗)
การควบคุมผู้ต้องขัง	ผู้ต้องขังคนใดกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะอย่างที่ผู้บังคับบัญชาทหารจะลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ทหารผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลแล้ว ก็ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาเรือนจำหรือเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งลงทัณฑ์ทางวินัยตามมาตรา ๑๐ ได้ (มาตรา ๙ วรรคแรก)
ทัณฑ์ทางวินัยที่จะลงแก่ผู้ต้องขัง	(๑) ภาคทัณฑ์ (๒) งดหรือลดสิทธิต่าง ๆ โดยมีกำหนดเวลา (๓) ขังเดี่ยวไม่เกินสามเดือน
การใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง	(๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น (๒) เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบอันอาจเป็นภยันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่น (๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม (๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ (๕) เมื่อเป็นการสมควรจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องแต่สภาพของเรือนจำ สภาพของเหตุการณ์ หรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น
การสั่งใช้อาวุธแก่ผู้ต้องหา	- ใช้อาวุธอื่นนอกจากอาวุธปืน (มาตรา ๑๒ (ก)) (๑) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ (๒) เมื่อผู้ต้องขังก่อการวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิด หรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ (๓) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

	- ใช้อาวุธปืน (มาตรา ๑๒ (ข)) (๑) ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง (๒) ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุด ในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้ (๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไป ก่อการวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ หรือทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด
สิทธิของผู้ต้องขัง	นักโทษคนใดมีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและการงาน เกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อาทิเช่น - อาจให้ได้รับความสะดวกเป็นพิเศษในเรือนจำตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดไว้หรือได้เลื่อนชั้น ตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ หรืออาจได้รับวันลาไม่เกิน ๔ วัน ในคราวหนึ่ง หรืออาจได้รับการพักการลงโทษ (มาตรา ๑๔) - กรณีที่ผู้ต้องขังได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือถึงตายในขณะช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ก็ดี ในขณะทำการตามหน้าที่ของตนอันอาจเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยหรือชีวิตของผู้ต้องขังก็ดี ถ้าเป็นนักโทษ ก็ให้ได้รับสิทธิหรือประโยชน์ตามมาตรา ๑๔ โดยควรแก่พฤติการณ์ หรือถ้าเป็นผู้ต้องขังอื่น รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้รางวัลเป็นจำนวนตามสมควรก็ได้ถ้าประโยชน์นั้นเป็นรางวัล (มาตรา ๑๓) - ในกรณีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ต้องขัง ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่สามารถจะย้ายผู้ต้องขังไปควบคุมไว้ ณ ที่อื่นได้ทันท่วงที จะปล่อยผู้ต้องขังไปชั่วคราวก็ได้ แต่ผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปนั้นต้องกลับเรือนจำหรือไปรายงานตนยังที่ตั้งหน่วยทหารหรือที่ว่าการอำเภอภายในกำหนดยี่สิบสี่ชั่วโมงนับตั้งแต่เวลาที่ปล่อยไป และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่นั้น ๆ ถ้าผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปละเลยไม่ปฏิบัติดังกล่าวนี้ ให้ถือว่ามีความผิดฐานหลบหนีการควบคุม (มาตรา ๑๖) - เมื่อแพทย์ฝ่ายทหารได้ยื่นรายงานแสดงความเห็นว่าผู้ต้องขังคนใดป่วยเจ็บ และถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังคนนั้นไปรักษาตัวในสถานที่อื่นใดนอกเรือนจำโดยมีเงื่อนไขอย่างใดแล้วแต่จะเห็นสมควรก็ได้ - ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติว่าด้วยการร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติวินัยทหาร และการอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา หรือลดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ต้องขังยังมีสิทธิที่จะยื่นเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำรัฐมนตรี หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๑๘)
ผู้รักษาการตามกฎหมาย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม